

»*Til vederbörande Hof-Rätts uptagan-
de höra.* 1:o Religions-processer, Kgl.
»Kungörelsen den 24 Jan. 1781, sedan
»de, efter dertil erhållen tillåtelse af Ju-
»stitiæ-Kantzleren, blifvit til Domstolen i
»orten instämde och der undersökte.
»Kongl. Brefvet den 15 Dec. 1762.« (I
den förra eller 1781 års Kongl. Kungö-
relse säges det, at Hof-Rätterna förblif-
va, hädanefter såsom hittils, forum i Re-
ligions-processer.

Under 10 Kap. 26 §. samma balk:
»Det tilhörer Consistorium at uptaga och
»afgöra alla de mål, som röra en prests
»förhållande i embetet och ankomma på
»föreställning, afhållande från tjensten på
»viss tid eller embetets förlust« . . .
»Från ofvannämnde mål *undantagas de,
»som angå Religion* eller söndring och
»affall ifrån den rena evangeliska läran,
»med hvilka efter förra författningarne
»kommer at förfaras. Kongl. Brefvet den
»7 Dec. 1787.«

Enligt hvad uti Strengnäs Consistorii
underdåniga utlåtande öfver Hr T:s un-
derdåniga besvär nämnes, har detta Con-
sistorium, åtminstone efter meddelandet
af dess utslag, varit underrättadt om en
händelse, då Consistorium i Götheborg
är 1770 fått nådig befallning at söka til
rätta föra två til Svedenborgianismen för-
fallna lärare, men målet, då någon rät-
telse icke påföljde, blifvit förvisadt til
Kongl. Götha Hof-Rätt, at efter Reli-
gions-stadgarne afgöras. Hr T. torde då
ej haft orätt i den anmärkning, han gjort
hos Kongl. Maj:t, at något dylikt, som
förfarandet med honom, icke förevarit
i Svenska Christna församlingen, allt se-
dan hennes fulla söndring ifrån den Ro-
mersk Catholska.

Genom den rättegångsväg, som de
nu anförda lagar utstaka, är det först,
som den samvetsfrihet, den oafhängig-
het af all menniskolära kan göras verk-

lig, hvarom vår trosbekännelse försäkrar
oss. En andelig domsrätt i religionsmål
är en säker väg til hierarki. All erfaren-
het bevisar, hvad bruk som blifvit gjordt
af hvarje verldslig inflytelse, de andelige
vunnit. At stifta en lag om religionsfri-
het, och lemna verkställigheten af denna
lag i deras händer, som ensame äga en
naturlig fördel i religionsfrihetens afskaf-
fande och vissa dogmers erkännande för
den enda oförfalskade gudaläran, det kan
ej vara annat än en motsägelse. All makt,
som kan missbrukas til samvetstvång, är
i de andeligas händer ännu mera förfär-
lig än den, som blott ger dem insteg i
den verldsliga förvaltningen eller lagstift-
ningen.

Om vi således äro tack skyldige åt
den vishet, hvarmed våra förfäder hand-
lat, då de i verldsliga Domstolars hand
lagt domsrätten öfver religionsfrågor; om
det är denna vishet, som gjort, at vi af
förfäderna fått ärfva et fritt förnuftsbruk
i religionen, et oumgängligt villkor för
all tankefrihet, och derigenom äfven för
all medborgerlig frihet; hvad skulle väl
då dessa förfäder säga, om de, upstigne
ur sina grafvar, finge se oss färdige at
återgå til detta beroende af en verldsligt
andelig makt, från hvilken de befriat oss?
Hvad skulle de säga om vår otacksamhet
mot deras mödor, i fall de såge oss nog
obekymrade om deras herrliga arf, för
at til och med försumma at känna och
efterlefva de lagar, som af dem blifvit
lemnade til borgen för beståndet af den-
na frihet, hvilken de med blod och seg-
rar förvärfvat?

Consistorium i Strengnäs har, såsom
nämndt är, då det för villomeningar i
religionen dömt Hr T. förlustig sin tienst,
underställt Utslaget Kongl. Maj:ts nådiga
revision och förordnande; och denna
underställning har blifvit så förstädd och
uptagen, at saken kommit under Kongl.

Maj:ts Högste Domstols pröfning, samt följaktligen nu åtminstone råkat inom den världsliga Domaremagtens område. På grund af underställningen är målet pröfvadt af Högste Domstolen, och Hr T:s underdåniga besvär öfver Consistorii Utslag tillika i nåder afgjorde.

Orden i det nådiga Utslaget, gifvet den 30 Juli 1818, äro: »at som Tybeck, »efter at hafva från trycket utgifvit de »tvenne ofvannämnda skrifter, vid för- »hör, som inför Domkapitlet i Strengnäs »blifvit anställt, bestämdt förnekat åt- »skilliga bland de lärosatser, hvilka af »den evangeliska Lutherska Kyrkan blif- »vit til allmän esterrättelse antagne, och »från hvilka Tybeck genom aflagd prested »förbundit sig at icke afvika; alltså och då »han jemväl uti sina underdåniga besvär »fortfarit at yttra samma från allmänt »antagna grunder afvikande meningar, »pröfvar Kongl. Maj:tt rättvist Domkapit- »lets Utslag at gilla och fastställa.»

Föga väsendtlig är den anmärknin- gen, at Hr T:s yttranden i besvärsskrif- ten blifvit tillagde såsom skäl för fast- ställelse af Domkapitlets Utslag, hvilket väl endast borde pröfvas på de grunder, det hade, när det gafs och innan det öfverklagades, samt at detta tillägg såle- des utgör et omedelbart nådigt utlåtande öfver en hufvudsaklig omständighet, som ej förr var pröfvad. Denna anmärkning är afhulpen dermed, at man antager de af Consistorium nyttjade skäl hafva blif- vit ansedde tilfyllestgörande, äfven utan tillägget, hvilket således utan saknad kan ur tankan uteslutas och endast betraktas såsom uptaget för at ej förbigås, ehuru det icke funnits nog viktigt at leda til en återförvisning. Endast formalisten kan då få något at derpå klandra.

(Slut nästa gång).

Spanien. Från södra Frankrike meddelas en öfversigt af de Spanska angelägenheterna, hvaraf följande är hufvudinnehållet: i Barcelona hafva, på General-Capitenen Castanos befallning, många arresteringar ägt rum å personer, som stått i för- bindelse med Insurgenterna i Andalusien. Desse hafva således agenter i de öfriga delarne af Spa- nien. Annars vore väl ock möjligt, at dessa arre- steringar skett på blotta misstänkar, såsom redan länge i Spanien varit vanligt. I Valencia har in- tet spår visat sig til deltagande i Insurrectionen. Elias oförmodade afresa til Madrid har i Valen- cia väckt allmän glädje, emedan man trodde at han ej skulle återkomma, utan få en annan be- stämmelse. (Just som han skulle afresa til Sevilla, för at emottaga öfverbefälet, förmåles han hafva fått contra-ordres; så at han återgår til Valencia). Underrättelser från Carthagena innehålla ingenting mer, än at alla i Murcia stående truppar, och äfven en del af Carthagenas garnison, afgått til Sevilla. Ryktet om Cadiz's intagande af Insurgen- terna är alldeles vederlagdt af sednare underrät- telser. Vid detta tillfälle gjorde man den oväntade observation, at, oaktadt Ultra-rojalisternas stora inflytande i södra Frankrike, ändock nästan hvar man och äfven de häftigaste Ultras i fråga om Franska saker, intresserade sig för Spanska in- surrectionens framgång. I synnerhet gjordes den- na anmärkning i Marseille, hvarest Ultras tänke- sätt yttra sig öfvervägande. — Enligt de nyaste underrättelserna anser man de Andalusiska Insur- genternas sak för alldeles förlorad. Detta tilskrif- ves två omständigheter: Cadiz's motstånd och Hertigens af S. Fernando mesurer. I Cadiz hafva väl Cortes's eller de liberalas system många anhän- gare; men dessa ville dels icke compromettera sig, dels tyckte de sig i de hittills inträffade hän- delserna ej se annat än en militärisk resning, som, om den fått framgång, endast medfört en militär-despotism. Det tros nemligen, at utropan- det af Cortes's constitution blott varit en masque, som Insurgenterna påtagit sig, för at värfva an- hängare; men at de för öfrigt ingalunda åsyftat en Cortes's Regering, utan at de ville grundlägga deras eget valde, såsom afsigten med alla förra dylika planer varit, t. ex. med Odonells förl. sommar. En militär-regering var dock just hvad de liberale minst önskade, och derföre vore Ca- diz-boarne icke för Insurrectionen. Endast militär- agenter och några af lägsta folket hade visat sig densamma bevägna, och dessa har man genom stränga mått och steg hållit i tygeln. Hert. af S:

Fernando har antagit et system, som bör göra slut på knektresningen. Genom mildhet och moderation vill han hinna sitt mål och därför, om möjligt, undvika blods-utgjutelse. Detta system skall väl hafva funnit ifrigt motstånd vid hofvet, och vore också ej antaget, om Torres ännu ägde inflytande. En följd af detta system är ock Elias åter-sändande til Valencia. (Är detta mildhet mot Insurgenterna, så är det väl icke så emot Valencia-nera).

Spanska bref til Holland tala om gäsningar i Murcia och Catalonia, och om underhandlingar, som blifvit började mellan Quiroga och Biskopen af Cadiz, efter General Campanas död. *Le Vrai Liberal* talar väl om et skepp, som ankommit til Ostende med »Constitutionela connoissementer» och medfört underrättelser om Cadiz's öfvergång til Insurgenterna den 31 Jan.; men man vet ingenting med visshet; Madridska Tidningen tiger alldeles; Cadiz'ska Handelstidningen innehåller blott proclamationer och dag ordres. Privata bref äro skrifne med största försigtighet; endast genom resande erhåller man rykten. Säkert är, at i norra Spanien råder en viss oro och spänd nyfikenhet i afseende på hvad som i söder föregår, men i öfrigt det största lugn. Madridska Brevväskorna til England öpnas i Paso och undersökas i Guvernörens, Biskopens m. Heres närvaro; och endast de bref afsändas, som ingen politik innehålla. — *Moniteur*en har bref från Ronda af den 27, från Xeres af d. 29 Jan. och från Cadiz af d. 1 Febr. Enligt dem, skall Freyre commendera 30,000 man, hvarmed han omringat Leon, och hvilkas trohet han pröfvat, genom försök i smått. Han skall hafva besatt P. Sta Maria och den 7 Febr. tagit högqvarter i Puerto Real. 8000 man tågade genom Sierra Morena til hans förstärkning. — Från Cadiz berättas af den 1 Febr., at Insurgenterna, som vänta at blifva angripna i Caracca, hafva ug-nar vid sina batterier, för at glödgda kulor; at Cadiz är lugnt, men detta lugn är hemskt; af d. 3 Febr., at en afdelning af Insurgenterna, som gått ut på foursgering, blifvit afskuren, just som blokaden sammandrogs omkring Leon, och at Odonnells corps förföljde dem. — S. D. Quiroga har sändt en af sina Adjutanter til Freyre, med något särskilt updrag; detta troddes vara förlikningsför-slag. Bref från Madrid den 8 Febr.: Här råder ingen fruktan. Visst är, at Insurgenterna äro 10,000 man starka, ganska deciderade, väl försedda och väl befästade; Freyre har dock mera folk, men litar icke fullkomligt på dem. Emedlerid stå de mida emot hvarandra, och nu gäller det. Kan-ske kommer Freyre i sitt namn at tilbjudja en

ovilkorlig amnesti, sedan Konungen använt alla försöningsmedel, som hans värdighet tillåter. Insurgenternas plan är en hemlighet; de äro försedde med allt, utom rytteri. Folket visar en beundransvärd vedervilja mot resningen, och ingen enda by har tagit del deri. Berlinska Statstidningen säger, at några träffningar redan ägt rum.

Natten mellan den 3 och 4 Febr. blefvo Ex-Ministern Lozano de Torres, Ugarte (*Expeditionens* Skattmästare) och en Villafrontin arresterade i Madrid och förda til olika ställen inom Riket i exil. Torres, som länge varit Favorit, öfverlevvat tre Minister-förändringar och af Fransoserna kallades den Spanske Decazes, trodde sig åter kunna blifva Minister och hade, tillika med de två andre, ända til sista ögonblicket, stort inflytande; Men de voro allmänt hatade, och deras onåd anses för en *Concession*.

Franska Regeringen har dragit en cordon vid Pyreneerne. Heliga Alliansen skall »taga liflig del i Spaniens lugn, som en gång stördt af revolutions-andan, kan medföra vidriga följder för det öfriga Europa.» Säker är åtminstone den ytterst täta Kurir-vexlingen. — Englands, Preussens, Rysslands och Österrikes ministrar i Paris skola haft öfverläggningar med Franska utrikes Ministerna angående Cortes's åter införande i Spanien, »under en form, svarande mot tidens kraf.» Resultaten af öfverläggningarne skola meddelas spanska hofvet.

Frankrike. Hert:s af Berry mördare, Louis Pierre Louvel, är 38 år gammal. Han blef förd til Hertigens lik och af Polisprefecten tillfrågad, om han igenkände Hertigen, som han mördat. — »Jag känner honom». — Ännu en gång upmanar jag dig at nämna dina medbrottliga. — »Jag har inga». — Om menskliga rättvisan ej kan förmå dig at säga sanningen, tänker du då icke på den gudomliga? — »Gud är blott et ord; han har aldrig varit på jorden». — Hvem har kunnat förmå dig at begå et sådant brott. — »Jag önskade, at jag kunnat afhålla mig derifrån, men jag kunde icke». — Hvad hade du för skäl? — »Det skall tjena de mäktige i mitt fädernesland til en varn-ögel». — Står du dervid, at ingen ingifvit dig tankan til detta brott. — »Ja. För öfrigt fins ju rättvisa; låt henne göra sin skyldighet och up-täcka dem, hvilka hon tror vara mina medbrott-lige». — En annan gång sade någon til Louvel, at Hertigen bett om nåd för honom. »Det visste jag icke», svarade han, och tårar kommo honom i ögonen. Du är rörd, så tiltaltes han vidare; om Prinsen åter blefve lefvande, så skulle du väl icke förnya ditt brott? — »Jag gjorde det ändock», svarade Louvel och torkade ögonen. —

Undersökningen öfver honom är i full gång. Pairs-Kammarens Utskott har redan förhört honom i Conciergeriet.

Bland allmänheten herrskar en sådan oro och rörelse, at ganska många utländningar hastigt lemnat Paris, af fruktan för utbrottet af en revolution. Man kan ej få nog hästar. Stafetter afgingo den 15 i stor mängd åt alla håll. Alla Prefecter måste genast resa til sina Departementer, äfvensom flera Generaler til deras militär-divisjoner. — *Le Censeur* säger, at hans nummer för den 15 blifvit sequestrerad, blott därför at der ståt, det mördaren synes hafva handlat af personliga, och icke af politiska grunder. — Ultras bladen småda Decazes gruffigare än någonsin. *Journal de Debats* kallar honom *le Bonaparte d'Autichambre*. Någre blad hade anmärkt, at han hviskade til Louvel. Detta har dock blifvit förklaradt så, at han frågat mördaren, om dolken var förgiftad. — Bref från Amsterdam berätta, at Portefeullen blifvit tagen från Decazes och at Richelien (andre säga, kanske med mer skäl, Talleyrand) blifvit hans efterträdare.

Det länge omtalade *förslaget om ändringar i Val-lagen* har äntligen blifvit för de Deputerades Kammarer framlagdt af Decazes, som gjorde en exposé af grunderna därför, utbreddes sig i förebräelser mot oppositionen, men slutade med det erkännande, at han har äfven den illvilligaste opposition at tacka för många uplysningar och mycken varsamhet. Sedan han framlagt utkastet, aflägsnade han sig och öfverlemnade fältet åt sin embetsbroder Pasquier, som framlade et förslag om *Personliga friheten* och förkunnade, at Decazes just då begaf sig til Pairenas Kammarer, för at der framlägga ännu et förslag om *Tidningars och Tidskrifters utgifvande*. Detta väckte liflig sensation, och Pasquier fortfor: »Mine Herrar! det brott, som Frankrike så länge skall hafva at begråta, framställer för hvarje öga nödvändigheten af försigtighetsmått, »för at hämma framstegen af detta allmänna onda, som hotar at »störta religion och moral, monarki och frihet, »all allmän ordning och all samhällsinrättning». Dessa ord är det, som förekommo i den först af Pairs-Kammaren upsatta adressen til Konungen.

Lagförslaget om *Personliga friheten* innehåller hufvudsakligen, 1:o at hvar och en som är anklagad för stämplingar mot Konungens person, Statens säkerhet eller medlemmar af Kongl. hu-

set, kan häktas, utan nödvändighet at draga honom inför domstol, endast på Minister-conseillens beslut och befallning, undertecknad af tre Ministrar; 2:o at General Procureuren med honom anställer ransakning och öfverlemnar akterne til Just. Ministern, som afgifver berättelse i Konungens Conseille, på det beslut der må fattas och den häktade af Just. Ministern kungöras; 3:o at denna lag uphörer til kraft och verkan, om den i Kammarrens nästa session ej förnyas.

Förslaget om *Tryckfriheten* innehåller, at politiska Tidningar i fem år skola stå under censur, som utöfvas af en Commission, bestående af tre Pairs, tre Deputerade och tre Regeringens Commissarier.

Förslaget om *Val-lagen* består af 7 artiklar och innehåller: at de Deputerades antal bringas til 430, af hvilka 258, det nu varande antalet, väljas af Arrondissemens-Collegierna, och 172 af Departemens-Collegier; at desse sistnämnde bestå af högst 600 och minst 100 electorer, som utses af Arrondissemens Collegierna bland sådana, som betala 1000 Fr. directa utskylder i grundskatt; at hälften af et Dep:s eller Arrondissemens deputerade måste vara der boende; at de 172 väljas mellan denna och nästa session; at den femtedel, som til nästa session skall förnyas, väljes af Arrondissemens Collegierna; at, i händelse af Kammarrens upplösning, blifva alla de, som då väljas, Deputerade i fem år, och utnämningen af en femtedel begynner först efter de fem årens förlopp &c.

Coussergues begärde at vidare få utveckla sin motion om anklagelse mot Decazes, för föräderi enligt Chartans 55 Art. Bureau har d. 17 Febr. emottagit anklagelsen, för at i nästa offentliga session föredrages.

England. Med den största iver drifves värfningarne til de nya parlamentsvalen. Strax efter Konungens begrafning torde det nuvarande Parlamentet komma at uplösas; »ty med et hus, hvars medlemmar måste vända sin upmärksamhet på sina Committenters gunst, är ej godt at komma til väga». — Från Hamburg berättas, at hela Engelska Ministären resignerat.

STOCKHOLMS COURIER.

Thorsdagen den 9 Mars.

Sine ira, studio et metu.

KYRKOLAGFARENHET.

(Slut från föregående N:r).

Öfver Conststorii behörighet hade Hr T. endast i så måtto klagat, som han anmärkt, at målet, en gång pröfvadt af Tryckfrihetsdomstol, och genom laga kraftvunnet beslut afgjordt, likväl blifvit å nyo draget för rätta. I något annat afseende har deremot fråga om rätter domstol icke varit framställd; och icke i något afseende har en sådan fråga hos Consistorium eller Kongl. Maj:t blifvit pröfvadt. Huru Kongl. Maj:ts Högsta Domstol undgått at härutinnan utlåta sig åtminstone öfver den fråga, som var framställd, förstå vi icke; men ostridigt är, at Consistorii domsrätt blifvit af Högsta Domstolen godkänd, då Consistorii beslut är i hufvudsaken pröfvadt. Likaså, då målet, enligt det nådiga Utslaget, är uptaget på grund af Consistorii underställning jemte besvären, följer häraf, at denna underställning är af Kongl. Maj:ts Högsta Domstol gillad.

I de mål, som rätteligen höra under Consistoriernas domsrätt, och deri besvär öfver deras beslut böra hos Kongl. Maj:t anföras, finna vi ej någon anledning dertill, at sådana besvär skola prövas af Högsta Domstolen. Ut i den citerade 24 §. af Kongl. Förordningen om

rättegången i Domkapitlen heter det väl, at Kongl. Maj:t vill låta dessa besvär straxt komma under dess egen *revision*; men blott af ordet *revision*, nyttjadt i en tid, då Konungens domsrätt icke var å en Högste Domstol updragen, kan ej hämtas skäl dertill, at dylika saker nu böra gå den så kallade revisionsvägen och således komma under Högsta Domstolen. Tvertom äro de ämnen, som från Consistorierna böra komma under Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, så beskaffade, at domareåtgärd deruti ännu ej äger rum. Om t. ex. fråga är, huruvida en prest, efter erhållen varning, bör ställas under tiltal inför verldslig Domstol; så kan Kongl. Maj:ts nådiga förordnande härom icke blifva af annan egenkap än det, som Kongl. Maj:t i allmänhet meddelar öfver frågor, huruvida laga åtal i brottmål böra af allmän åklagare anställas; och et sådant förordnande kan icke utgå från Högsta Domstolen, hvilken derigenom skulle anticipera på sin slutliga högsta domsrätt, utan måste af Kongl. Maj:t i Dess Statsråd meddelas. Vi tro således, at Kongl. Maj:ts Högsta Domstol, äfven utan at pröfva Consistorii behörighet til dess med Hr T. vidtagna åtgärd, kunnat förklara sig sjelf obehörig at dömma i saken, såsom från Consistorium inkommen, och således i orätt väg anhängig gjord.

Men det behöfver ej bevisas, at Con-

sistorium för sin underställning saknat all grund af lag; ty det finnes en ganska klar och bestämd lag, mot hvilken densamma är i uppenbar strid. I alla de fall nemligen, då et Consistorium verkligen äger makt at frändömma en prest dess tjänst, skola, enligt Kgl. Brevet d. 7 Dec. 1787, besvär öfver Consistorii utslag hos *Kgl. Hof-Rätten anföras*. Det är således, efter Svenska lagar, aldrig möjligt, at Kgl. Maj:ts Högste Domstol annorlunda, än genom klagan öfver Hof-Rättens beslut, får befattning med mål angående presters afsättande.

I hufvudsaken, som blifvit det enda föremålet för Högsta Domstolens pröfning, uptager det nådiga utslaget, enligt hvad redan antecknad är, samma grunder, som Consistorium nyttjat, endast med förbigående deraf, at Hr T. ej förr varit tiltalad för villomeningar, at han förklarar sig vilja återgå til tjänstgöring, och at han erkänt sig hafva förlattat de skrifter, han utgifvit. Dessa af Tryckfrihetsdomstol *frikända skrifter utgifvande, förnekandet af* åtskilliga den evangeliska Lutherska *Kyrkans antagna lärosatser*, såsom från hvilka man enligt prested ej finge afvika, och yttrandet af meningar som *afvika från allmänt antagne grunder*, är således, hvad som äfven af Kgl. Maj:ts Högsta Domstol blifvit Herr T. til last fördt, såsom skäl at afsättas från prest-embetet. Om det första, eller skrifternas utgifvande, verkligen skall anses för et domskäl, kan ej med visshet skönjas, i anseende til ordställningen, hvarmed det uttryckes: *efter at hafva utgifvit* etc. Men skall det ej vara et skäl; så begriper man icke, hvarföre det uptages. Huru, i alla fall, med giltigheten af detta och de öfriga skälen förhåller sig, derom hafva vi, kånända alltför vidlyftigt, yttrat vår mening.

Grunddragen för allt hvad vi nu anfört, må här til slut få sammanhämtas, för at på et ställe öfverlemnas at den allmänna granskningen.

Vi påstå icke, at Herr T. ur detta Guds Ord, som han erkänt för den enda sanna evangeliska läran, fullleligen bevisat alla de satser, han i sina tryckta skrifter och sina svar til Consistorium framställt. Vi påstå blott, lika med honom, at vi efter våra lagar hvarken äro skyldige eller berättigade at erkänna någon menniskolära, i stället för detta Guds Ord, at han således äger rätt at bevisa, om och när han kan, alla sina satsers enlighet dermed; och at, äfven om han ej kan det, han likväl icke blott derföre är efter lag underkastad något straff.

Vi säga icke, at de läror äro falska, som våra Symboliska böcker förklarar vara enliga med den Heliga Skrift; men vi säga, at af allt, hvad i dessa böcker finnes, ingenting mer är fritaget från tvifvelsmål och undersökning, följaktligen ingenting mer, som ej får förnekas, om det kan vederläggas, än endast den satsen, at Guds Ord skall erkännas och antagas för »den endaste norm, domare och rättesnöre, efter hvilket allena, såsom en probersten, alla läror och lärorare böra granskas, värderas och dömas.»

Vår mening är icke, at presters renlärighet ej är mera angelägen än andra medborgares; men vi anse en prest såsom författare icke hafva andra lagar at följa, än hvarje annan författare.

De åtgärder, hvari presters renlärighet bör strängare bedömmas, än hvarje annan medborgares, tro vi endast vara hans tjänsteförrättningar; och endast dit föreställa vi oss således, at hans förmäns tilsyn öfver de meningar, han yttrar, bör sträcka sig.

Vi neka ej, at Consistorierna må i

all stränghet utöfva denna tillsyn, gifva förmaningar och varningar, samt, när dessa icke verka, anlita den världsliga magten, för at få en skadlig lärare skild ifrån församlingens tjenst, från hvilken Consistorierna äfven äga at, såsom den yttersta varningsgraden, afhålla en sådan på viss tid, — under villkor likväl, at dess åter tilträdande icke annorlunda vägras honom, än genom anställande af laga åtal inför samma världsliga magt. Vi neka blott, at Consistorierna någonsin må intränga på denna magts område och göra sig til verkliga straffdomstolar, för at frångå någon de medborgerliga och embetsmanna-rättigheter, hvilka icke annorlunda än genom laga dom kunna förloras.

Vår undersökning är icke sträckt til grunderna för de inskränkningar, Tryckfrihets Förordningen stadgar i friheten af religionsforskning. Vi hafva icke förfäktat en frihet, som vi blott trott oss böra äga — äfven härtil hade vi varit berättigade; vi hafva förfäktat den frihet vi tro oss *verkligen* äga. Och summan af vår undersökning är, at ehuru et visst *föreställningssätt* af christna läran må vara påbudet at nyttjas i svenska Kyrkan, det likväl endast är fråga om *christendomen*, då fråga är om ansvar för något annat förnekande af läran, än det, som sker i läroembetets utöfning.

Om vi uti dessa meningar ej misstaga oss; så följer deraf en sanning, hvars vikt är omissskänkelig, nemligen at genom en fortskridande uplysning, såsom verkan af den allmänna tankefrihetens bruk, den troslära, som ensam är tillåten at för församlingen predikas, kan komma at, såsom oföränderlig, befinna sig i upenbar strid med den, som förnuftet måste antaga vara den enda med den gudomliga uppenbarelsen enliga. En möjlighet til förändring i den lära, som får

predikas, är således et nödvändigt villkor för möjligheten af förnuftets fortfarande fria bruk; och det är derföre, som vi ej kunna ogilla den idé, Hr T. uti sina underdåniga besvär framställt, om hvad han kallar et offentligt Kyrkomöte, som skulle hållas af »bepöfvade uplyste »och Gudälskande lärare och män, til »anställande af en christelig och grundelig undersökning«, likväl ej allenast, såsom Hr T. föreslår, öfver den högst viktiga läran rörande Herren Gud Återlösaren, utan öfver vår evangeliska Kyrkas hela lärosystem, för at, med begagnande af allt det ljus, som hittils genom kulturen upgått för världen, pröfva detta system efter de insigter i Guds Ord, hvilka numera kunna vara möjliga, men tiläfvarens icke voro det, då systemet uppsattes. Et dylikt arbete, verkställt med öfvertygande klarhet, kan förväntas af et protestantiskt presterskap, och i synnerhet af sådana dess medlemmar, som icke genom missförstånd om sin ed, tro sig bundna vid systemet såsom ofelbart och göra sig en samvets-sak af alla fria undersökningar.

Hr T. vill, at församlingens lärosaker, efter de grunder, som vid en sådan pröfning funnes gilltiga, skulle småningom inrättas »med den vishet och varsamhet, »som allmänt lugn, tidens skick och »god ordning göra nödvändig«. Han synes icke hafva gjort sig reda för sättet til sakens slutliga afgörande, utan ansett detta såsom beroende af Konungen ensam. Det måste likväl, ej mindre nu än vid Upsala möte, då de symboliska böckerna antogos, tilhöra Konung och Ständer at besluta om den religion, som i samhället skall vara rådande. Den är nu stadgad genom Grundlag; och sättet til ändringar i denna Grundlag finnes af henne sjelf föreskrifvet. Men det första nödvändiga för en propostion härom vo-

re, at förslaget til de ändringar, som ansåges nödiga, skulle vara förberedt ungefär på det sätt, som Hr T. upgifvit.

Så länge bibeltolkningen ännu ej uphunnit den höjd af klarhet och bestämdhet, at alla läroböcker utom bibeln kunna i församlingen umbäras, kan en kristen, som verkligen skattar bibeln högst och ej binder sig vid någon menniskolära, aldrig neka behovet af en oafbrutet fortfarande fullkomning af läroböckerna, allt efter hvarje framsteg i uplysningen ur Guds Ord, allt efter hvarje nytt klarare begrepp om dess mening och innehåll. Och för närvarande är det kan hända påtagligt, at hvarken treenighetsläran eller läran om rättfärdigörelsen finnas i våra antagna församlingsböcker så utredde, och från tvifvel om deras enlighet med Guds Ord så fritagne, som religionsvännen för sitt lugn skulle önska.

Utdrag af Protokollet öfver Justitiæ-Ärenden, hållit i Kongl. Maj:ts Högste Domstol, Thordagen d. 23 Julii 1818.

Närvarande:

Just. Stats-Ministern m. m., H. Excellence Hr Grefve Gyllenborg.

Justitiæ-Råden Torén.

Peterson.

Sylvander.

Örbom.

S. D. Förste Expeditions-Sekreteraren Stråle föredrog i underdånighet: Consistorii i Strengnäs underdåniga skrifvelse af den 15 sistl. April, med Dess samma dag gifna, och til följe af 24 §. i Kongl. Förordningen d. 11 Febr. 1697 om Rättegång i Domkapitlen, Kongl. Maj:ts nådiga revision och förordnande underställdte Utslag i det af Just. Canslers-Embetet til Consistorii åtgärd öfverlemnade

mål, rörande de i nästföret uptagna mål i fråga varande tvenne af Prestmannen Johan Tybeck författade, och af trycket år 1817 i Stockholm utgifne Skrifter, hvilka Kongl. Maj:st, enär utredt blifvit, at författaren Prestembetet bekläder, och i sådan egenskap genom Ed, och Kyrkolagen är förbunden, at hvarken hos sig hysa, eller bland andre utsprida annan lära, än den som är grundad i Guds Ord samt de symboliska böckerne, i nåder behagat til Justitiæ Canslers-Embetets vidare handläggning öfverlemnna; uti hvilket mål Consistorium, efter det Tybeck, likmäktigt Kongl. Brevvet d. 2 Maj 1751, blifvit til Consistorium inkallad til undergående af examen, som ock med honom blifvit anställd, uti förstnämnde Utslag sig utlätit: at ehuru Tybeck, nu 66 år gammal, hvilken för åkommen svag hälsa, under flere år nyttjat tjenstledighet, väl icke tilförene, och under den tid embetets utöfning varit honom anförtrödd, blifvit angifven och tiltalad för utspridande af egenteligen kallade villomeningar i läran, likväl, som han under det med honom anställde förhör, förklarar sig, på händelse af återvunnen hälsa, eller ock erhållen kallelse til någon för honom passande lägenhet, alltid hafva haft för afsigt, at til tjenstgöring vid församlingen återgå, men emedlertid icke dessmindre föranstaltat om utgifvandet af förenämnde tvenne afhandlingar, dem han ock erkänt sig hafva författat, och derigenom ådagalagt sig icke allenast hysa, utan verkligen hafva försökt utsprida villfarande meningar, som stridde emot vår christeliga läras och tros hufvudgrunder, samt för den svenska församlingen antagna symboliska böcker, hvilka han förklarar sig ingalunda kunna erkänna för at til innehåll vara enliga med hvad han antager för Guds Ord; alltså och emedan han, intagen af så be-

skaffade tankesätt i Religionsmål, icke kunde anses vara rättskaffens skickad lärare til predikoembetets förvaltning vid vår evangeliska Lutherska församling, pröfvade Consistorium, i förmågo af 2 §. 1 Kap. Kyrkolagen, jemnförd med Kongl. Brevvet d. 2 Maj 1751, samt Kgl. Resolutionen å Presterskapets Besvär d. 20 Nov. 1786, at han Tybeck borde ifrån Läroembetet vid vår församling, och thy åtföljande rättigheter, alldeles vara skild; öfver hvilket utslag Tybeck sig i underdånighet besvarat, i anledning hvaraf Consistorium med infordradt underdånigt utlåtande inkommit.

Afhördes.

Som Prestmannen Tybeck, efter at hafva från trycket utgifvit de tvenne ofvannämnde Skrifter, vid förhör, som inför Consistorium i Strengnäs blifvit anställt, bestämdt förnekat åtskilliga bland de lärosatser, hvilka af den evangeliska Lutherska Kyrkan blifvit til allmän efterrättelse antagne, och från hvilka Tybeck genom aflagd prest-ed förbundit sig, at icke afvika; alltså och då han jemväl uti sina underdåniga besvär, än vidare fortfarande, at yttra samma från allmänt antagna grunder afvikande meningar, tilstyrkte Högste Domstolen fastställelse å Consistorii fattade beslut.

Anmäles.

In fidem Protocolli

Alex. Thuring.

Rätteligen utdragit utur det i Kongl. Maj:ts Just. Revisions-Expedition förvarade Originalprotocoll, betygar

Lars Cronholm.

Sekreterare.

Om Skrän och Embeten.

Skrän hafva sin upkomst från medeltiden. Röfvare-systemet födde et motsatt

system af förbund til gemensamt försvar. Städerna, näringarnas då varande enda hemvist, slöto sig tilsamman, för at för- enade motstå våldsverkare och stråtröf- vare, förtryck och arbiträra beskattning- gar. Hvad som antogs för system städer- na emellan, kom sedermera, genom härm- ning och idéers förknippande, at anta- gas emellan ej blott alla medlemmar i hvarje stad, utan ock emellan hvarje sär- skild klass af medborgare, emellan idkar- na af samma handtverk. Detta var ock nödvändigt för hvarje individus säkerhet. Samhället var ännu ett kaos; lagarna för- mädde ingenting mot styrkan; ingen kunde trygga sig vid sin rätt, om han icke kunde göra den gällande antingen genom egen eller gelikars och bundsförvandters styrka. Naturligt var således, at man sök- te fästa sig vid sådana, genom betingan- de af deras biträde, mot löfte om sitt, i fall det komme at behövas. Detta var uphofvet til corporationer.

Då man slutligen fick mera begrepp om samhälle och lag, eller rättare, då hvar och en fann det beqvämare at få sig rätt tildömd, än at sjelf taga den; så uphörde dock icke den gamla jalousien mellan de olika medborgare-klasserna, och för at vara eller anse sig tryggad mot orättvisa, bibehöll man de privilegiera- de domstolarna. Ty om gemensamma domstolar skolat dömma mellan parter af olika yrken eller klasser, fruktade man at ej erhålla rättvisa, alldenstund doma- ren ändock måste tagas ur något yrke eller någon klass, och det gemensamma stora intresset i staten ej förmådde hålla vågskålen i jemnyigt. Hvar och en ville dömmas endast af sina likar; och så up- kommo Adels rätt at dömmas endast af Adel, presternas at dömmas endast inför andelig domstol, och Borgares at lyda endast under sina stadsrätter, Lärover- kens at inom sig och af sina medlemmar

äga en särskild jurisdiction etc. Det ofrälse landtfolket var den enda ännu vantlottade klassen, som dömdes af sina herrar.

Af dessa rättigheter (de egentliga privilegierna) återstår i Europas flesta länder ännu ganska mycket, i synnerhet för Adeln. Huruvida privilegierna nu äro nödvändiga, utgör en fråga, som här icke är stället at lösa, men som icke just kan vara svår, så snart man upfattat begreppet om stat enkelt och klart, så snart man besvarat den frågan, huruvida samhället bör vara en odelbar kropp eller bestå af kaster.

En annan följd härflöt äfven af corporationernas inrättande. De som ingått förbindelse at försvara hvarandra, fördrade ovillkorligt at ej belastas med flera medbröder, än dem de sjelfva antogo dertil, det vill säga, at ej åläggas dela ljuft och ledt med andra, än dem de funno sådana, at de dels af dem kunde vänta samma ifver för den gemensamma saken, dels at de icke genom obändigt och kitsligt lynne utsatte corporationen för flera än nödvändiga strider med andra corporationer. Detta var den enda verkliga grunden til corporationernes rätt at neka mottagandet af medlemmar. De grunder, man nu vanligen anförer, af för stor concurrence, bristande tilfälle til försörjning etc., äro så fattiga, at man knappast bör tala derom, då man allvarsamt undersöker en allvarsam sak.

Denna rättighet til medlammars antagande kommer egentligen i fråga vid närings-corporationer eller skrän, ehuru den på visst sätt gällt och gäller äfven om andra corporationer. Så t. ex. creeras prester endast af prester, så at ståndet organiskt utvecklas och lefver endast igenom sig sjelft, och man icke har begrepp om, huru en Christen prest skulle tilkomma på et ställe, der ingen sådan för-

ut finnes. Så har vårt Riddarhus en, fördom någon gång med eftertryck utöfvad, rättighet at bevilja introduction.

Statens allmänna magt har väl nu tagit — och det med skäl, sedan corporationernas första bestämmelse uphört — rättigheten at, efter bestämda lagar, afgöra, huruvida en corporation med eller utan skäl nekat någon inträde, ja, til och med at neka detta inträde, om ock corporationen bifallit; men för dylika frågor äro dock särskilda privilegierade domstolar inrättade, så at staten i alla fall står i annat förhållande til sina, om man så får säga, incorporerade medlemmar än til de öfriga.

Då skrän inrättas, måste alltid en klass blifva öfrig, i hvilken alla de, som af intet skrå emottagas, blifva inyräkte; och i fall, såsom i Indien, hvar menniska ovillkorligt måste tilhöra en gifven privilegierad cast, uppkommer ändock en klass af Parias eller förkastade, som är beröfvad alla rättigheter. Derhän skall allt genomdrifvet skråraseri föra; och de Europeiska folkens räddning från et sådant tilstånd härleder sig från den lyckliga händelsen, at en föraktad och förtryckt klass fans, som ej ansågs värdig at incorporeras. Ur denna klass har, under mödor och strider, ljus och liberalitet framgått; med dess emancipation infaller den medborgerliga och tankefrihetens epok.

(Forts. n. g.)

INRIKES UNDERRÄTTELSER.

Justitiæ-Borgmästaren i Stockholm, Ridd. af Kongl. Nordstjerne Orden, And. Wallin fick sistl. Måndag kl. 2 anfall af slag, under det han presiderade i Magistraten. Man hann icke föra honom längre än i förmaket, då han afled. Han var omkring 80 år gammal och hade ovanligt länge beklädt det embete, hvori han nu dog. Vid Gelle

Riksdag 1792 var han Borgare Ständets Taleman. Få människor hafva förvärfvat mer kärlek och högaktning än han.

Tidningen *Frihetsvännen*, hvars redactor i flera Blad skriftvexlat med tillförordnade Presidenten i Kongl. Krigs-Collegium, Hr General Löjtn. Grefve Lövenhjelrn, engående en artikel, som af Hr Grefven ansågs smädlig och redan är satt under åtal, blef i måndags bittida på morgonen in-dragen, just som dess 36:te Nummer var färdig at utgifvas.

En Comité är nyligen i nåder förordnad til uppgörande af et förut saknadtt allmänt Reglemente för Fältjägare-corpserna, samt Infanteri-Regementernas jägare, och har begynt sina arbeten, som skola vara slutade innan detta års möten inträffa, för at derunder begagnas. Comiteen är sammansatt af fyra Ledamöter, neml.: Öfversten Friherre Lagerbjelke; Öfverste Montgomerie Cederhjelrn; Majoren Montgomerie och Capiten Hohenhausen.

Enligt officiel berättelse, har den 23 i sisl. månad, det stora vaskverket vid Sala grufva, tillika med alla dit hörande materialier, blifvit et rof för lågorna. Skadan värderas til 10,000 R:dr Banco, och var så mycket kånbarare, som af alla ugnar blott tre kunna drifvas, i anseende til vattenbristen.

Från Jemtland är (äfvén officielt) inberättadt, at på 7 veckors tid fångelserna i Länet varit alldeles tomma, at intet slags oordning förelupit, och at ingen landstrykare finnes i provinsen, hvilket allt är en följd af Länsstyrelsens vidtagna polis-författningar.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Spanien. Lozano's och hans vänners arrestering skall ej vara Hertigens af S. Fernando verk. Det skall et ögonblick hafva varit fråga om Cortes's sammankallande, och Lozano slog sig oförmodadt på den tankan med ifver; detta hade gjort honom misstänkt. — Den trupp Insurgenters, som berättades vara afskuren och förföljd af Odonnell, skall hafva varit en colonne af 3000 man, under Riego, som gick til Algeziras för at beledsaga et antal dit ankomna medlemmar af Cortes til Isla de Leon. (Sednare underrättelser säga, at antalet var 2000, och at de ämnade sig til Tarifa). — Santiago är bror til Marquis Santiago, som under Cortes's tid ansågs för en Servil. Mycket måste således hafva förändrat sig i Cadiz. — I Catalonien, Valencia och Galicien skola spår

til oroligheter visa sig, i sistnämnde provins skall en Öfverste vara dödad och trupper dit beordrade. — Ehuru, enligt bref från Cadiz, Insurgenternas antal stiger til 10,000 män, »blomman af Spanska armén», så synes dock nämnde stad ingenting af dem hafva at frukta, men väl af sina egna invånarens tänkesätt. Biskopen (Cienfuegos) har vågat sig in bland Insurgenterna, för at förmå dem til eftergifvenhet, och blifvit med aktning emottagen, men med oförrättadt ärende återvändt. — Öfverste Santiago skall hafva undkommit til Insurgenterna. I Cadiz lära många arresteringar ägt rum. — I Madrid är man ängslig öfver Insurrectionen. Kongliga trupperne göra icke något anfäll. Det påstås, at Freyre måst afväpna flera regement. Han lofvar Insurgenterna, i en proclamation af den 4 Febr., at alla de som återgå under de Kongliga fanorna, skola få gå hem, jemte 5 Fr. och resekostnaderna; hvar Officer en högre grad och fortfarande aflöning. Quiroga åter å sin sida skall hafva lofvat hvarje öfverlöpare at, efter två års tjenst, erhålla del i nationalgods, dem Cortes komme at anslå. — Då han, som man sist såg, sände en Adjutant til Freyre, skedde sådant ingalunda för at föreslå underhandling; tvärtom taga Insurgenterna en ganska hög ton. Fr. har derföre funnit nödvändigt at agera med kraft; några skärmytslar hafva redan förefallit. — Bref från Cadiz af den 4 Febr. säga, at Fr., i spetsen för 20,000 män, upfordrat Insurgenterna at inom 48 timmar gifva sig. Andra lika trovärdiga bref åter säga, at 5,000 man af de Kongliga deserterat, och at Fr. endast kunde förlita sig på Carabiniererna; äfvén Odonnell skall hafva förlorat 2,500 man genom desertion.

I Madrid hafva alla, som ej varit bosatte der i 2 år, fått befallning at begifva sig derifrån. — En skolmästare, skall under förlitande på den Kongl. amnestien och i anledning af Lozanos upmaning, hafva angifvit sig som uphofsman til de bekanta falska ordena. 25 å 30 personer äro häktade med honom.

Frankrike. Decazes har, genom et Kongl. beslut af d. 20 Febr., blifvit utnämnd til Hertig och genom et annat af samma dag, »i anseende til sin hälsa» afskedad. Han läser skola gå som Ambassadeur til London. Hertigen af Richelieu är nämnd til hans efterträdare såsom President i Ministerrådet; Grefve Siméon som Stats-Secret. för inrikes departementet. Grefve Portalis blir Under-Stats-Secret. för Justitie-Departementet efter Siméon, och Baron Monnier General-Directör för Departements- och Polisstyrelsen. (Et blad har

utspridd det otroliga ryktet, at Decazes blifvit skickad til Vincennes). I hotel Decazes har man samma dag, från middagstiden til kl. 10, hållit på at bränna papper. — Det har talts om Lainés och Villèles insättande i Ministeren; som således blir helt och hållit bestående af Ultras. Genom Minister förändringen förfaller verkan af det lustiga infall, en liberal deputerad skall hafva haft at läsa utantill det af Decazes förledet är mot Barthelemyska förslaget hållna tal, för at reciteras vid nästa debatt öfver Vallags förslaget.

Pairernas Utskott har förkastat lagförslaget om Tryckfriheten. Äfven minoriteten ville, at det skulle antagas blott på et år. — Dagligen arresteras personer, som fört uproriskt tal på gatorna eller ock af polisen blifvit angifna efter Prinsens mord. Louvel är lika lugn och oböjlig. Han har fått på sig Camisolen (en trång, baktil snörd lädertröja) för at ej kunna företaga något mot sitt lif, och genom en glasdörr uplyses hans rum, så at vakten ser hvarje hans rörelse. — Hr Seguier, President i Kongl. Tribunalen, yttrade i et tal til Konungen: »Ja, Sire, det finnes en fortfarande sammansvärjning mot Bourbonerna; under den allmänna bestörtningen har man äfven märkt en vild glädje. Skulle det rena blod som är utgjutet, blott halva retat törsten? Ach, Sire, vaka öfver oss, öfver allt hvad som omgifver E. M.; vi bönfälla derom i samhällets namn, som sörjer öfver det närvarande och bäfvar för framtiden. Värdes tänka ouphörligt på bevarandet af hvad som ännu återstår utaf en för Frankrikes och Europas lugn så nödvändig familj. Skulle E. M. tro, at auctoriteterna kunde tjena E. M. ännu verk sammare, så återgif dem de medel, hvilkas användande ej bör förgätas; och ehuru svår, ehuru farlig och deras belägenhet blefve, så skall dock ingenting tilbakahålla, ingenting hindra dem« o. s. v. Denna de antiliberals ton förräder, hvad bruk de vilja göra af den olyckliga katastrofen. Decazes blef i synnerhet angripen. *Gazette de France* säger, at hans system gynnat de lärar, som mördat Hert. af Berry, och bemöter honom directe som mördare. »Révolutionens dolk har träffat et Kungligt bröst, och genast har det med Konungamördarnes intressen förenade system blifvit af allmänna tänkesättet anklagadt för delaktighet i den grufliga gerningen; et förfärligt ansvar har, såsom åskan, träffat den mannen, hvilken utgör ministèren (*l'homme Ministère*); Frankrike

har vändt sig til Decazes, en högre stämman har frågat honom: hvar är Hertigen af Berry? Och han kan icke svara såsom Cain: skall jag taga vara på Hertigen.« — Lagförslagen mot personliga friheten etc. påstår samma tidning vara af Decazes framlagda, endast för at komma åt de sanna Royalisterna, hvilka han haft den oförskämtheten at vilja förmå til deras antagande. Alla Ultras tidningarna förde samma ton; och man kunde lätt inse, at en från alla håll och med sådant raseri anfallen Minister ej kunde bibehålla sig (Cousergues är äfven Ultra). Decazes hade til slut intet parti, och hans lagförslag komma troligen icke at antagas hvarken af Ultras eller liberala, ehuru de i andra saker ingelunda närmat sig til hvarandra, utan tvertom uttrycka en förfärlig bitterhet. Då Ultras vältra skulden för det begångna mordet på de liberala, så har en af de sednares tidningar sagt: är ordspråket sant: *vis fecit orimen cui prodest* (den har gjort brottet, som drager nyttan deraf), så fölle anklagelsen på Ultras.«

England. Ryktet om Castlereagh och Sidmouth's (Addingtons) jemte de flesta öfriga Ministrarnes föresats at lemna ministèren var ej utan grund. De hade förklarat, at de icke kunde tjena, om i afseende på Konungens Gemål några eclatanta steg vidtoges. Konungen deremot läser icke halva velat gå in på några vilkor i den frågan, utan bestämdt yttrat sig, at Ministrarne, i fall de med annat villkor ej ville tjena, hellre kunde erhålla afsked. Men ändtligen har man erfärit, at Konungen upoffrat sina känslor och önskingar och antagit sina nuvarande Ministrars constitutionela råd.

Ministrarne våga ej nämna Drottningen annat än Prinsessa af Wales, och deröfver hafva förklaringar npstått i Underhuset. — Parlamentets snara uplösning är besluten.

America. Förfärliga stormar hafva rasat i Mexicanska och Florida viken. — En trupp af Artigas folk hade gått öfver Perana och redan framträngt til Rosario. Man fruktade dem dock icke i Buenos Ayres, ty Regeringen hade satt betydlig styrka emot dem. Från Rio Janeiro berättas dock, at Buenos Ayres icke tyckes vara så tryggt.

STOCKHOLMS COURIER.

Måndagen den 13 Mars.

*Sine ira, studio et metu.**Om Skrán och Embeten.*

(Forts. från N:o 20.)

Jag har redan nämnt den verkliga förnuftsgrunden til corporationers rättighet at neka medlemmars antagande, likasom at denna grund numera försvunnit. Emedlertid finnes rättigheten qvar, förenad med flera prerogativer, dem man föga besinnat. En Adelsman eller Prest kan icke straffas för ärerörigt brott. Så snart detta kommit i fråga, utskjutes han ur sitt förra stånd och kastas in i den ofrälse och verldsliga hop, som man ej anser vanhedrad af en sådan medlem. Detta äger dock icke rum öfver allt. Om en Hertig eller Theologiæ-Doctor i England skall hängas, så heter det i döfvsdomen, at »bemälte Hertig» eller »bemälte Doctor skall hängas i sin hals tils han är döda». Endast i vissa fall blifver »blodet besläckadt» (the blood is corrupted); men det är egentligen i frågan om arf och arfvingar, och sträcker sig til alla folk-klasser.

Man må emedlertid raisonnera huru man vill om detta privilegium för adeln, som födes til sitt stånd, och presterna, som icke äro stånd, utan embetsmän samt dessutom, såsom religionens sändebud, böra vara rena från all om ock inbillad fläck; men huru vill man förklara det stadgande, at ingen får blifva borgare, om han har dålig fräjd och at den, som

blifvit dömd til straff, förlorar sin borgarerätt? Här kan ju icke användas hvad man förebär om öfverflöd af concurren-ter i näringarna; och den verkliga ofvan angifna rättsgrunden har ju försvunnit. Låt samhället hafva mistat sitt *förtroende* för honom, så har väl dock han icke mistat sin rätt at försörja sig med den konst han lärt.

Om man således söker grunden til dessa privilegier och författningar, finner man, at den ingenting annat kan vara, än förakt för en klass som ännu icke anses verkligan emanciperad. Men at detta förakt är falskt, ses deraf at, ehuru ingen missdådare kan hindras at försörja sig med landtmanna näringar, ingen landtman ändock anses vanärad af sitt yrke.

Efter dessa allmäuna reflexioner vill man gå til det egentliga ämnet för denna upsats, skrán och corporationer i vårt fädernesland. Närings-skrån infördes här vida senare än i det öfriga Europa. Under den tid, då deras inrättande egentligen hade et ändamål, funnos de här icke, och infördes först eller åtminstone utbildades och fingo fasthet under Vasa Regenterna. Hvad som i Tyskland redan var utslitet, infördes här såsom nytt och modernt. Vid Sveriges nya födelse under Gustaf Erikson, då allt var färdigt och beredt at byggas på naturliga grunder, då et modigt, och öfver sina bojers

brytande stolt folk borde hoppas, at en naturlig tingens ordning skulle inträda, det föräldrade bortrödjas och näringarna upblomstra genom frihet; då bjöd man oss en sten i stället för bröd, införde det mest petrificerade af alla petrificater, det dödaste bland allt liflöst: skrån.

At detta skedde var dock icke så besynnerligt, som at det ännu försvaras. Våra vanliga klagoämnen i statshushållningen äro, at det, som en gång blifvit antaget, såsom nödvändigt i en viss tid och under vissa förhållanden, icke åter afskaffas, då dessa förhållanden, denna nödvändighet uphört. Inskränkta eller egennyttiga människor finna sig väl der vid och förstå icke, at det, som icke längre duger för sin tid, *måste*, ovillkorligt *måste* försvinna. De veta icke, at om det icke får försvinna småningom, så fort det föräldras, om det icke får efter hand uplösas, af den framskridande bildningens och tidens solstrålar, så *måste* det försvinna genom explosion. Söker man afleda det elektriska ämnet, allt som det samlas, så går det oskadligt ned i jorden; men slumrar eller envisas man länge, så at för mycket får samlas, så så kommer äntligen åskan med sin förfärliga stämma och förkunnar dom; ljungelden nedstiger krossande — och det är för sent at rädda. Så går det, och så måste det gå alla dem, som försvara det föräldrade mot tidens kraf. Historien bär härom tusende sinom tusende vittnesbörd; men de varnande lärorna försmås.

Emedlertid hafva vi dock skrån och måste betrakta dem, sådana de finnas.

I et förbund emellan människor af samma yrke, kunde man säga, ligger intet ondt; tvertom kunde sådant mången gång hafva sin verkliga nytta med sig. Men denna nytta öfverväges oftast af missbruket, ty förbundet sträcker sig til saker,

hvartil det ej borde sträcka sig; och detta kan icke alltid hindras. Den jag, af annan pligt än den stora allmänna emellan människor, försvarar, då han är ohemult angripen, vänjer jag mig at försvara äfven då han lider hvad hans gerningar förtjent; likasom jag vänjer mig at hata, förakta och motarbeta en annan, icke derföre at han gjort sig sjelf förtjent af min fiendskap, utan derföre at han tilhörer et skrå, som står i opposition mot mitt. Om skrån blott vore en förening af konstnärer för konstens skull, så vore de åtminstone oskadliga för andra människor, och skulle kunna til och med vara oskadliga för konsten, om de icke straxt finge reglementen, styresmän, belöningar o. s. v. Men då de nu äro inrättade mindre för konsten än för dess idkares personliga och ekonomiska interessen, då de, i form af ordnar, utgrena sig öfver en stor del af världen, då de, i de stater der de finnas, äro med immuniteter och medborgerligt inflytande försedde och ej blott från sitt samfund utesluta alla obehöriga, d. v. s. sådana som ej från barndomen hört dem til, utan ock neka dem at utöfva samma konst som de; så äro de förderfliga, i högsta grad förderfliga för samhället.

Denna sanning är nu mera så allmänt erkänd, at ingen är okunnig derom, som vill och vågar tänka; men mången låtsar dock ännu, af egennyttia, en okunnighet, som, om han ock icke förmodade raisonnera sig derifrån, nödvändigt skall vara skingrad af erfarenheten. De så kallade fria konsterna (jag menar icke de sköna konsterna, utan de från skrå lossade handtverken) hur kunna de existera? Skulle kläde göras bättre, skulle klädesfabrikerna vara indräktigare, om de hörde under skrå? Får man sämre barnskor än andra skor gjorda, är concurren-

cen större och förderligare bland barnskomakare än andra skomakare, emedan de förra icke äro skrå underkastade såsom de sednare? Beredes det så kallade Engelska lädret jemnförelsevis sämre än annat, derföre at Engelska garfverierna äro fria och de öfriga äro skrå underkastade? — Det vore ganska interessant at kunna få svar på dessa frågor, för at se, om någonting *verkligt* kunde anföras til skråns försvar. Hvad som kan anföras *mot* dem, det hafva vi redan til en del sett och derom skola vi straxt få se vidare.

En riktig skråbroder lefver, röres och hafver sin varelse endast i skrået. Et oegennyttigt interesse för det allmänna kan icke hafva inträde hos den, som från barndomen lärt sig at anse en corporation för sitt närmaste fädernesland. Han är intolerant mot bönhasar och besinnar icke, at om desse äro oduglige, så kunna de icke skada honom; men at, om de kunna göra bättre arbete än han sjelf, så är det en stöld från allmänheten då han beröfvar henne et tilfalle at få godt arbete. Han har icke begrepp om verklig, fri, allmän bildning; at troget hafva uttjent sina år gäller hos honom för skicklighet. Han kan tvinga allmänheten at hålla til godo dåligt och dyrt arbete; ty inom et brödraskap är så lätt at öfverenskomma, at ingen skall göra det bättre eller för bättre pris. Yttrar någon, helst yngre, broder et sträfvande til höjd i konsten och til frihet, så förföljes han; ty blind undergifvenhet, blindt följande af det gamla anses för skicklighet. Den allraöfverlägsnaste konstnär finner lika svårighet at få inträde i handtverket, som den råaste människa, och måste, lika så väl som denne, använda vissa år at genomgå alla grader, från lärpojken. Olika skrån ligga ofta i strid med hvarandra; men förena sig straxt vid

anfall från den i intet skrå invigda menniskohopen.

I det allmänna ocorporerade lifvet går man in och ut, up och ned, til rikedom eller undergång, utan at någon annan bekymrar sig derom, mensklighetens och frändskapens tjenester oberäknade. Men den, som en gång gifvit sig in i et skrå, gör anspråk på at ovilkorligt deri finna sin bergning, om han duger til yrket eller icke. Ty han har bestämt sig dertil för lifstiden; han har offrat sin ungdom derpå; han har stängt sig ifrån allt annat näringsfång. Dåligt och dyrt arbete är knappast den största af de olyckor, som åtfölja skrån. Den stagnation, den förruttnelse, den liknöjdhet för allt, til och med för det yrke man valt, är värre. Hur mången förstår i barndomen, hvartil han är ämnad? Hur mången är ej Statsman, af hvilken naturen velat göra en skomakare? Hur mången är ej skomakare, som varit ämnad til Statsman? Mot dessa misstag kan endast en fri bildning skydda. Då denna visat, hvartil ynglingen duger, då först bör han bestämman sitt tilkommande yrke. Hvem vet icke, at fattigdomen ofta tvingar det största snille at nedstiga til handarbeten, för at kunna lefva? Men friheten at välja mellan handtverken, då fallenheten en gång yttrat sig, skyddar för många grofva misstag, som nu ske; och om äfven det icke är möjligt at förekomma, at snillen begrafvas i verkstäder; så blir det dock möjligt at förekomma skomakareännens användande til Embetsmän.

Läsaren har redan märkt, at jag kommit in på ännu et ämne, eller rättare utsträckt det förras gränser och derunder inneslutit ännu et slags skrå. Sådant låg också i planen, och denna har kanske genom en för tidig vink blifvit lagd i dagen.

Ja, meningen var verkligen den, at

vår embetsmannas-inrättning är skrämmande. Nästan alla de upräknade kännetecknen på skrån passa på henne. Man bestämmer sig dertill för lifstid och innan den verkliga böjelsen och dugligheten är bekant för en sjelf eller andra, innan den verkliga upfostran är gjord. Man ilfånas at komma tidigt i tjenst, för at räkna år, hvilka svara emot skicklighet. Et barn begynner tjena staten vid 16 års ålder, eller just då den egentliga upfostran skulle taga sin början; ty hvad man dessförinnan lärt, utgör blott förberedande kunskaper. Sedan tjenstemannalifvet begynt, så lemna man studierna. Tiden begynner blifva uptagen af liten verksamhet, fastän icke alldeles så litet arbete; och dessutom, hvad skulle sporra den unga medborgaren til kunskapers förvärfvande? Han vet ju, at befordran räknas efter tjensteår; han ser ju förmån, som genom dessa upstigit til deras platser, utan kunskaper och bildning, undantagande den så kallade routinen eller vanan vid göromål. Denna kunskap är visst nödvändig, men långt ifrån den enda nödvändiga. Med den ensam kan et vanligt hufvud aldrig komma längre, än at dragligt förvalta sin tjenst på gamla sättet, aldrig intränga i andan och afsigten af staten och lagarna. Så som våra unga tjenstemän förvärfva sin skicklighet, kan man med fullt skäl säga at de gå i lära. Ej eller borde det förefalla underligt, om så handtverksmässigt bildade människor kände inom sig en tomhet, en ledsnad vid göromål, vid sig sjelfva och hela världen. Få tjenester äro förenade med mycket arbete, många med nästan intet. De lediga stunderna användas ej på annat än societeter, ordnar, spel och elände *); ty de få kunskaper, som förvärfva-

*) Förf. är icke pietist och vet, at nöjen äro nödvändiga i lifvet; men han påstår blott, at den som tidigt inviges i dem, sådana de i

des innan man gick in i lära, glömmas snart, så at intet återstår mer än en viss jargon. Därföre skulle man utan förundran höra ynglingar i embetsverken icke tro sig säga något som vanhedrade dem, om de öppet bekände, at de få vapörer, då de skola taga en bok i handen.

Ingen bör taga detta såsom smådelse. Förf. vet och erkänner, at vi äga embetsmän, som härifrån göra hedrande undantag, likasom det ofta finnes skomakare, hvilka förstå mer än sin läst; men meningen är, hvilket äfven kan försvaras, at våra embetsmän, til följe af inrättningen, kunna vara sådana som här är uppgifvet, och at man således utan förväning skulle förspörja, at de funnes, som vore det. Man har uppgifvit många projecter til förekommande af en så stor mängd människors inträngande på tjenstemanna-vägen. Man har gått så långt, at man velat förbjuda detta starka tillopp; men detta medel vore just det säkraste at helt och hållet göra embetsmannanäringen til skrå. Så länge befordringsverket och göromålen stå på samma fot som nu, så äro alla medel overksamma. Mera i detta ämne längre fram.

Et bevis på skrämmandigheten i våra tjenstemäns bildning är den grundsatsen, som allmänt hyses och sättes i verket, at öfvergången från ena embetsverket til det andra är lika stängd, som från den privata hopen in i tjenstemanna-skrået. (Ty i tjenstemannaväg, såsom i näringar-

hufvudstäder finnas, förlorar arbetslust, viljans fasthet och nitet för sitt kall, helst om han är olycklig nog at hafva, hvad man kallar, succés och få namn af aimable. Vore detta sagdt til skrattares glädje, hvilka ej skola underlåta at göra en anmärkning, som på förhand medgifves, at nemligen författaren aldrig haft succés i sällskapslifvet; tror sig dock nog fördomsfri, at icke hafva handterat sällskapslifvet alldeles så som äfven sina rönbar.

na, kan man antaga et stort skrå, hvaraf de) särskilda blott äro afdelningar. Den som lärt t. ex. i Kanmar-Collegium blir icke befördrad i Commerce-Collegium, om han icke vill begynna en ny kurs der, såsom yngsta lärgosse. Detta är en nödvändig följd af den principen, som säger, at ingen äger eller behöfver äga någon djupare allmän bildning. Har man på et ställe lärt just jemnt hvad som fordras at *der*, efter gammal loflig slentrian, sköta göromål, men vet platt intet mer, har platt ingen anstrykning af den högre odling, från hvilken man så många gånger lättare arbetar sig ned til det enskilda och praktiska, än man från den lägsta ståndpunkt af menschlig kunskap arbetar sig up til samma färdighet (som alltid är et viktigt, men endast *då* et högt föremål); så är det också naturligt, at man vid öfvergång til en annan gren af det stora skrået, står *der* på lägsta punkten af skicklighet, likasom man stod, vid inträdet i den första. Denna grundsats har hos oss gått så långt, at den, i all sin stränghet, användes inom de särskilda Departementerna af Konungens Cantzli. At den emedlertid är falsk, har man erkänt derigenom at, då fråga är om något verkligen viktigt embete, man är tvungen at, med förbigående af skråordningen och de i kraft deraf i tour stående, taga män från andra verk. Sålunda äro t. ex. våra flesta Stats-Secretare icke upfostrade inom Cantzliet.

Af samma isolerings-grundsats följer också en likadan esprit de corps, en likadan afundsjuke och spänning mellan de särskilda embetsmanna-skråna som mellan närings-skrån, t. ex. mellan skräddare och skomakare. Den som är i et Collegium eller et verk, anser sig förbunden at, som det heter, försvara uniformens heder, d. v. s. öfverskyla alla fel hos en kamrat, taga hans parti, äfven då han har

orätt, söka befördra och hjälpa honom framför andra, som tiläfventyrs skulle vara, i och för sig sjelfva, bättre berättigade, berömma sitt verk, med et ord, anse sig först hafva pligter mot corpsen, men mot staten endast så vida dess interesse ej står i strid med corpsens.

Märkvärdigast är emedlertid den fejd, hvori det stora skrået sammantaget ligger med all annan auctoritet i staten. Emot representationen yttras fiendtligheten til och med öppet och utan skoning. Om Ständerne beslutit något och Kgl. Maj:t deröfver inforrdar vederbörande verks utlåtande (en method, som kanske är nödvändig, i anseende til Ständernas sammansättning, men som emedlertid gifvit vederbörande begreppet om et slags förmynderskap öfver Ständerna och ledt til besynnerliga resultat) så går detta inforrdande trappvis ofta ned til den lägsta betjent och sålunda händer, at t. ex. en Tullbetjent, en Länsman kommer at säga Rikets representanter just icke de utsöktaste artigheter. Underligt vore också, om icke en sådan person skulle med glädje omfatta tilfället at visa sin betydhet. Händer deremot, at Ständerna yttrat missnöje med något embetsverks åtgärder, så förefaller sådant ytterst impertinent. Man förtörnas icke så häftigt öfver en enskild man, om han också sagt vida bittrare saker; ty corporationers strider mot corporationer äro de häftigaste. Ständerna hafva motionerat uphäfvande af Collegierna, som äro representanter för och blomman af embetsmanna-skrået; och då man icke kan betala lika med lika, så gör man dock i förargelsen hvad man förmår.

Af denna fullkomliga skråmässighet följer äfven tjenstemännens oafsättlighet. Denna är nödvändig i domarevägen, och har derifrån utsträckt sig til de administrativa civilverken. Detta åter kommer af

det judicielas och det administrativas sammanblandning. Rent civila mål behandlas såsom rättegångar, och många verkliga rättegångsmål hafva blifvit ryckta från domstolarne och inkastade på civilverken. Detta sista hörer icke hit; men dess följd, administrativa embetsmännens oafsättlighet, utgör en af hufvudpunkterna i närvarande betraktelse. Det står i oskiljagtigt sammanhang med hela systemet af vår styrelse.

Då man icke älskar folkets deltagande i dess egna angelägenheter, men ändock finner, at en despotisk regering är et ondt; så har man sökt sig mot detta onda en annan motvigt än den vanliga, som fins i representationen; och denna motvigt har man trott kunna finnas i sjelfva regeringens verktyg. Man har raisonneerat så här: änskönt goda och populära regenter ofta finnas, så hafva dock alla regeringar et visst sträfvande efter envælde och godtycke; lagen är godtyckets yttersta motsats, och finnes ingen motvigt, ingen hake, som tillbakahåller, så rusa de fram allt mer och mer. Om nu sjelfva embetsverken, sjelfva verkställarne af Monarkernes vilja, vore oberoende, så skulle de kunna utgöra denna nödvändiga motvigt.

Ja. Men med den skilnad, at et uplyst, vaket och upmärksamt folk sätter en *levande* kraft mot regeringarnes ofvannämnde sträfvande, då deremot regeringsorganernes oberoende och motstånd är en *död* kraft, en tyngd, som hänges vid regeringens svans och visserligen någon gång kan förekomma ondt, men också oundvikligen fördröjer, oftast hindrar det goda, som kunde göras. Den värsta olägenheten, som vidlåder denna controll af embetsmän, består dock deruti, at *folket* aldrig blifver någonting, aldrig bildas, aldrig får begrepp om sina rättigheter eller mod at

yrka dem. Endast embetsmannacasten har och anser sig hafva något värde. Med et ord; en aristokrati upstår, som endast deri skiljer sig från den vanliga, at den icke beror på börd. Dock sluta dessa båda aristokratier vanligen förbund med hvarandra på det sätt, at den sednare til stor del bemäktigar sig den förra. Den som känner svenska och andra historier, känner också bevisen för denna sats.

Ärenderna skola förstas och handhafvas endast af invigda; men invigning vill säga afsöndrande från *folket*. Ty det är visserligen gifvet, och ingen nekar det, at en regering skall hafva händer och at embeten skola vara; men denna ovedersägliga sanning har man sträckt derhän, at ingen, som icke är embetsman, icke heller får förstå eller yttra sig om de allmänna ärenderna. Endast den, som har den stora bestämmelsen at vaka öfver ordning och lagar, at motväga regeringars allmänna sträfvande til godtycke, anses värdig at veta, vara och uträtta något.

Följden är den, at alla sträfva dit, der de se ära och fördel. Den rikaste, den lärdaste, den dugligaste anser sig för ingenting, om han ej kan blifva vederlike med en embetsman, d. v. s. få en embetmannatitel. Rik köpman, det betyder icke nog, om han ej tillika är Commerce-Råd. Af titeln landtman och medborgare anser man sig ej hedrad; för at äga värde i staten måste en sådan kallas Ekonomie-Directör. En lärd tror sig ej riktigt lärd, förr än han heter Cansli-Råd; en skådespelare, vore han ock den störste i sin konst, anser sin talang för en ringa ting emot Hof-Sekreterare-titeln. Hvad vil allt sådant säga? Den, som icke från barndomen vant sig vid detta gyckel, måste anse det för et slags vansinnighet, eller också tro, at

UTLÄNDSKA NYHETER.

det icke drifves på allvar. Det har emellertid en djupare, bedröflig mening, den nemligen, at antingen skall man höra til det stora skrået såsom medlem, eller ock anses därför (vara antagen til Genantborgare), om man vill njuta något anseende i samhället; titeln medborgare ger det icke.

(Forts. e. a. g.)

INRIKES UNDERRÄTTELSE.

Kongl. Maj:t hade under den 27 Maj sistl. år i nåder befallt Kongl. Kammar-Rätten at afgifva et General öfverslag öfver krigskostnaderne från och med år 1810 til och med 1818. Kammar-Rätten har nu den 6 i denna månad uprättat nämnde general öfverslag, hvars resultat vi tro allmänheten med nöje böra se.

Kostbevaknings- och hamnstängnings-kostnaderne för 1810 och 1811	880,902:	23.	7.
1812 års rustningar	1,107,977:	36.	2.
Kostnaden för Vestra Armén år 1812	354,588:	17.	1.
D:o för Reserve-Armén, 1813 och 1814	2,854,184:	13.	9.
D:o för Armén mot Norrige, 1814	4,782,047:	31.	2.
D:o för Armén i Tyskland, 1813 och 1814	8,351,283:	2.	11.
Krigs-Comiténs utgifter för 1812 til och med 1818	5,130,440:	40.	9.
Kostnaden för Örlogs-Flottan från 1810 til och med 1814	4,492,485:	8.	8.
D:o för Arméns Flotta under samma tid	1,870,031:	19.	4.
Summa	29,823,041:	1.	5.

I Fredags hade Stockholms publik ändtligen det nöjet at se en Svensk Tragedi, hvars ämne var ägta Svenskt: *Engelbrekt*. Om också piecen, såsom konststycke, icke var allt hvad man kunna önska, så emottogs den ändock med allmänt bifall, i anseende til den brinnande fosterlands-känsla, den öförfalskade ifver för *folket*, för rätt och för sanning, som öfverallt framlyste.

Spanien. En til Bayonne ankommen resande, som den 6 Febr. lemnat Cadiz, berättar: »I Staden råder lugn; hvar timma väntas vigtiga händelser. Alla affärer lida och handeln är död. Köpmän och Borgare förklara öppet sin afsky för all revolution; icke så de lägre klasserna. Rebellerne hafva på det formidablaste förskansat sig; de hafva på alla angrifliga punkter upfört talrika batterier, som i alla riktningar kors hvarandra. De beräknas til 8 å 9,000 man godt infanteri och öfver 1000 artillerister. De hafva i sitt våld en utomordentlig mängd kanoner, ansenliga magasin med ammunition och proviant, med hvilket sednare de dessutom hafva godt tillfälle at än vidare förse sig. Deras ovisshet i afseende på deras företag kommer deraf, at de ej i första ögonblicket försökte taga Cadiz; nu torde det blifva för svårt. De skola hafva gjort Grefve Calderon och de öfrige fångarne ansvarige för allt, hvad som kan företagas mot dem. Freyre deremot, i spetsen för en betydlig styrka, synes hafva för afsigt et allvarsamt anfall, om Konungens fredsanbud ej finna gehör. De många proclamationerna och ordena å båda sidor bevisa blott svaghet; rebellerne hafva inrättat et national-boktryckeri i S. Fernando. Osant är, at medlemmar af Cortes befinna sig på Leon. Rebellerens sjömagt består af et skepp om 64 kanoner, en Fregatt, två Corvetter och en division kanonbåtar.« — Bref från Cadiz af den 8 Febr. berättar, at Rebellerne den 4 blifvit, genom en väl underhållen eld från kanonslupar och Redouten S. Fernando, tvungne at lemna sina positioner i Santivanes, Angulo och Ventorillos de las Tablas. Cortadura, som innehafves af de Kunglige, är ytterst starkt befästad och bestyckad. — Riego är afskuren, så at han ej kan återkomma til Chiclana. 300 man skola redan hafva deserterat från honom. På hans marche från Algeziras til Vejer, der han nu ligger, blef han icke oroad af Odonnell. — En allmän träffning synes snart förestå, och man fruktar, at Cadiz kommer at bombarderas. — Et rykte säger at Oviedo, hufvudstaden i Asturien, proclamerat constitutionen. — Från Madrid berättas af den 14 Febr., at Quiroga afslagit den honom och hans folk tilbudna amnesti. Han svarade: »Då hans kamrater med honom gripit til vapen, för at, genom en constitutionel och monarkisk Regering, trygga Spaniens oafhängighet; så vore ingalunda deras tanke at öfvergifva den rättvisa sak, som de försvara och för hvilken de voro villige at utgjuta sitt blod til sista droppan.« Dermed slutades underhandlingarne och vap-

nen måste afgöra. — Insurgenterna skola hafva mycken communication med Gibraltar. De utsända detachementer, som från landet indrifva boskap och skaffa färsk proviant til deras hufvudläger. — I Cadix vågar man ej tala. Freyre skall sjöledes hafva kommit dit.

England. En conspiration var upgjord til at mörda alla Ministrarne och, som några berättat, äfven Konungen. De sammansvurna, 40 til antalet, hade samlat sig den 20 Febr., för at samma afton utföra sin plan vid Ministrarnas vanliga sammankomst. Anslaget var emedertid upptäckt, och huset, der de sammansvurne voro, omringades med vakt. Sedan dörrarne blifvit inslagne, försvarade de sig och gifvo eld på den inträngande vaktten, hvarvid en polisbetjent blef dödad. Endast 9 (eller, som sednare underrättelser lyda, 12) blefvo tagne; de öfrige undkommo, och bland dem hufvudmannen, den namnkunnige Thistlewood. Et pris af 1000 p. St. är utsatt för den, som griper honom. Beskrifning på hans person är anslagen på Londons börs och publicerad i Amsterdam. — Parlamentet skulle uplösas i början af innevarande månad och det nya torde komma at sammanträda omkring den 20 April, då det sedermera troligen får vara tilsamman långt in på sommaren.

Frankrike. Et näst bevis, at Ultras mera syftat åt Hr Decazes plats, än hans person, ligger deri, at de nu äro nöjde, endast han afgått. Deras yttranden om honom i *Journal des Débats* äro ganska fredliga. — *Gazette de France* vill åter icke ännu anse Ministerförändringen för definitiv — innan Hr Decazes verkligen afrest. Denna tidning låter märka någon fruktan, at Hr Decazes's system icke med honom tager afsked. Med et ord, Hrr Ultras äro ännu icke rät belättna, helst som *Journal de Paris* i går hade den djerfheten at försäkra, at Frankrikes önskingar skola genom den nya Ministären uppfyllas, »såsom de i »tre år blifvit, såsom de i går blefvo, och såsom »de alltid skola blifva uppfyllda.« — Hert. Decazes fortfar at erhålla många besök. Hans vänner varna honom för anslag mot hans person. Hans afsked skall hufvudsakligen blifvit föranledt deraf, at hans Colleger Roy, Pasquier och Latour-Maubourg icke ville kvarblifva med honom i Ministären. — En tidning säger, at Municipal corpsen *en corps* skulle begifva sig til Monsieur och anhålla, at han måtte förmåla sig, för at gynna Frankrikes dyrbara hopp. — Tidigt hvarje afton ser man i stadens folkrikaste gator patruller til häst och fots, utan at likväl ordning och lugn i

det hela på något sätt störes. — Hr Constant har erhållit två anonyma bref med hotelser. — Louvel, som i början lefde ganska tarfligt i fängelset, låter nu gifva sig vin. Til en person, som sökte väcka ånger hos honom, sade han: »Bry Er icke om mig; hvad jag gjort, hade jag förut väl öfverlagt; jag visste nog, hvad det gällde. Min »död är säker, ditills vill jag ännu i ro njuta »mitt lif, äta, sofva och ej bekymra mig om något annat.« Hans mätress, en frukthandlerska, som är arresterad skall hafva gjort betydande uppgifter.

Från Augsburg meddelas, under d. 23 Febr., ur *Allg. Zeitung*, det tal, som Hertigen af Fitzjames den 14 Febr. hållit uti Pairs-Kammaren, och hvari han anklagar Ministrarne, at icke hafva vidtagit de anstalter, som äro nödiga til säkerhet för den Kongl. Familjens dyrbara kvarlevor; försäkrar, at en sammansvärjning äger rum til dess fullkomliga utrotande, och formligen angifver Hr Caulaincourt (Hert. af Vicenza) hos hvilken mördaren nyligen skulle hafva varit i tjenst; hvarefter talaren föreslog en upmaning til Ministrarne at gifva Kammaren tilkänna, hvad medel de vidtagit, för at upptäcka det rysliga sammanhanget af denna händelse. Detta tal gjorde stor sensation, men understöddes dock af ingen.

Pairernes Utskott har förkastat lagförslaget om Tryckfriheten och ansett »Regeringen, endast genom et constitutionelt föresläende af några artiklar bifogande til de nu bestående lagar kunna vinna sitt ändamål.«

I går sammanträdde för 4:de gången de Deputerades Utskott öfver lagförslaget om personliga friheten, och beslöt, efter långa debatter, med fem röster emot fyra, at antaga förslaget, dock med talrika förändringar (hvilka, såsom man försäkrar, alldeles ömskapa detsamma). Ordet *machination* och alla de ord, som gifva en mer eller mindre obestämd mening, skola uteslutas, så at ingen möjlighet återstår, af utsträcka arresteringarne til andra fall än det af en komplott mot Kongl. huset. Ej heller får, under någon förevändning, en dom dröja längre än en månad. I annan händelse skulle de anklagade sättas i frihet och ställas för kompetenta domstolar. — De två personer, en Kypare och en Gardes-jägare, som togo Louvel i kragen, hafva af Konungen fått pensioner, och andra hafva fått belöningar. — Den genom Ultrasbladen utbredda nyheten, at Hertigen af Wellington ankommit eller väntades, är falsk.

STOCKHOLMS COURIER.

Thorsdagen den 16 Mars.

Sine ira, studio et metu.

Om Skrán och Embeten.

(Forts. från N:o 20.)

Hvar och en, som förvärfvat litet mer än han behöfver, söker derföre at synas embetsman, och bereder sina söner at verkligen blifva det. De inkastas således såsom barn i Embetsmannaläran, i stället för at med fadrens förvärfvade förmögenhet arbeta på näringarnes upkomst. Deraf detta förfärliga tillopp i embetsmannayrket; deraf denna stora brist på uplysta privata, hvilken känbarast röjer sig vid våra Riksdagar.

Men, säger man, huru skulle embetsmän kunna bildas, om de icke från ungdomen upvuxte vid göromålen? Den skråformiga upfostran är ju således nödvändig. — På detta inkast är redan svardt vid de allmänna betraktelserna öfver skråväsendet; här vill man blott tillämpa de allmänna sanningarne på det särskilda skrået.

Så länge bildningen icke är allmänt spridd och det lilla man deraf äger, förvärfvas endast med afsigt at vinna skicklighet til den eller den beställningen, men ingalunda en fri allmän uplysning; så länge statens angelägenheter och ärendernas gång äro stängda inom vissa murar, och publicitetens fackla icke sätter folket i stånd at intränga i den aflägsnaste vrå af statsbyggnaden; — så länge, det medgifves gerna, måste embetsinrätt-

ningen vara på en gång läroinrättning och verkstad — och detta är just det säkraste tecknet til skrå.

Om deremot hela staten vore en stor bildningsanstalt, d. v. s. om gången af dess ärender vore en allmän angelägenhet i ordets hela mening; så kunde dess tjenare bildas, utan at gå i lära på et gifvet ställe. I de gamla republikerna, der mängden af medborgare ägde så mycket allmän bildning, som tidens enklare statslära kräfde, och der alla ärender afgjordes offentligt; der såg man också ingen särskild upfostran för embetsmän, ingen lärotid för dem, hvilka ämnade sig dertil, eller rättare, ingen ämnade sig dertil; alla med erforderliga natursgåfvor bildades så, at de kunde blifva det, då fäderneslandets tjenst kräfde. — När det allmänna mörkrets och okunnighetens tidevarf kom, och det offentliga lifvet utslocknade, då utbildade sig alla skrán och bland dem äfven embetsmännens.

Men offentlighetens och den allmänna bildningens tid har åter inträdt. I de moderna stater, der friheten lått fast fot, har också embetsinrättningens skråmäsighet uphört. Talenter för allmänna ärenders behandling hafva haft tillfälle at utveckla sig äfven hos dem, som aldrig deltagit deruti. En Fox, en Franklin, en Necker hafva gått omedelbart ur den privata medborgareklassen til Statens styresmän; och hvar kan man visa deras

mästare äfven i länder, der upfostran varit enkom riktad på embetsmäns bildande? De voro utrustade med ljust förstånd; detta var odladt och skärpt genom stora kunskaper i allmänhet; de hade, såsom privatmän, följt fäderneslandets styrelse; de kände dess lagar och historia; de hade tänkt öfver regeringskonsten i allmänhet och lämpat sina spekulationer på det verkliga — allt saker, hvarmed man sällan har tid at sysselsätta sig, då man redan som barn begynner sköta ärender.

Äfven i Sverige har funnits en tid, då embetsmannen bildades genom studier och var mognad i dem, innan han blef statens tjänare — och detta var Sveriges storhets tid. Axel Oxenstjerna, Pehr Brahe och dylika voro skicklige embetsmän, utan at halva gått i embetsmannalära; men de voro invigde i all sin tids lärdom, innan de sökte at användas. Denna tid, invänder man, bör ej önskas tillbaka. Jag önskar den ej eller tillbaka, ty den var behäftad med det stora felet, at en klass af medborgare nästan uteslutande hade rättighet at göra sitt snille och sin bildning gällande, likasom at äga viss egendom. Allt det förderliga och revoltanta i dylika undantags-rättigheter känner jag. Meningen var blott den at, då det i alla fall var en gifven klass, som ägde anspråk på stora embeten och betydendet, så voro medlen, hvarigenom medlemmarne af denna klass sinsemellan täflade och gjorde sig skickliga, vida at föredraga framför dem, som nu brukas: ensidig skrämmässig upfostran, eller, som ännu sämre är, ingen upfostran, utan blott tjensteår.

Nu har, jemte offentlighetens och ljusets, äfven de jemnade rättigheternas tid kommit, och vissa klassers uteslutande anspråk på statens tjänster hafva uphört. Tjensteårs och skrä-systemet bidrog at

motväga dessa anspråk och göra det möjligt äfven för den ofrälse medborgaren at njuta något af de fördelar, staten tillagt sina tjänare; men det medförer, såsom vi redan sett, så skadliga följder, at det måste falla, om någonsin en sann medborgerlighet, uplysning och rättvisa skola upstå.

Jag upprepar den frågan: huru skall man då få embetsmän, om den för dem enkom inrättade upfostran uphörer? För at svara härpå, behöfves föga filosoferande; blott en framställning af huru det tilgår i andra länder, der publicitet och representation finnas; ty dessa äro nödvändiga vilkor. Och just derföre är det, som all skrämmässig embetsmannacorps kämpar emot representation och publicitet*). Man lider ej gerna det, hvaraf man hotas med undergång.

I dessa länder, jag nämnde, går vägen til embeten oftast genom representationen, säkert åtminstone genom den utmärkta talenten. Hos oss står — skälet hafva vi sett — embetsmannacorpsen och den representerande i motsats mot hvarandra. Ty jag talar icke om de stift, de Doctorshattar, hvarmed det Högv. Presteståndet, eller de domsagor och andra sysslor, hvarmed de i det Vållof. Borgareståndet inblandade embetsmän ofta kunna upmuntras. Hvem som sådant åtnjuter, är redan embetsman förut och träder, genom sin befordran, icke in på en ny bana, utan blott i en högre grad af den förra; aldrig til statens styresman (den verkliga embetsmannen), utan blott til en indräktigare, men ej mera magtpåliggande, beställning. Jag talar om den i andra fria stater vanliga händelsen, at en verklig *folks-representant*, som ut-

*) Fruktan för ljuset har medföljt skrän, och deraf kommer också den Engelska benämningen på de under skrä lydande handverk (mysteries).

märkt sig genom öfverlägsenhet i kunskaper och vältalighet, som mäktigt verkat på ärendernas gång och ljust framlagt folkets behof och önskningsar, derigenom inträder som embetsman. Så länge Ministern (ty endast den är egentligen embetsman i et dylikt land; hans ögon, öron, händer och fötter äro icke oberoende, utan blott verktyg för hans vilja) är alla andra öfverlägsen i verksamhet, kunskaper och snille, så länge är han Minister. Upstiger deremot någon, som i dessa egenskaper fördunklar honom, så är ock *han* oförtöfvadt Minister, så vida icke den förra odugliga, genom en köpt representation, kan bibehålla sig; men det lyckas icke länge. Publiciteten uplyser snart Regeringen om folkets verkliga behof, och strid med folkets önskningsar kan icke blifva et stående system, såsom hos en skrämmässigt bildad, inom sig slutten och oberoende embetsmannas aristokrati. Regeringen finner sig existera endast genom folkets vilja och utan densamma ingenting kunna företaga. Hon måste, för at herrska, locka til sig alla dem, som förut herrskat genom egen kraft och med det välde, som snillet och äran gifva.

Men skulle det kunna så tilgå här? Vår representation är den så inrättad, at det låter sig göra? — Dessa frågor leda til en annan ganska vigtig: är verkligen *Svenska folket* representeradt på våra Riksdagar? Och oförtäckt svaras: Nej. Skrän representeras; men icke folket, icke det stora allmänna intereset. Det vet hvar och en, som känner historien om våra Riksdagar, allt ifrån Mula Ting.

Man må raisonnera så mycket man vill om naturen och bestämmelsen af pairskapet, så stadnar man ändock vid detta: ovalda representanter. Ty at tro sig för sin egen person och pesonliga rättigheter deltaga i lagstiftningen, det

är en orimlighet, så snart det skall vara en rättighet endast för någon viss klass. Men hvad representera då pairerne? Sin jord? Ja; den stora mängd fast egendom, som de under medeliden förstodo at tilskansa sig, har i de flesta Europeiska länder blifvit en förevändning för representations-rätten.

Men denna rätt har en högre betydelse, som icke anades och icke kunde anas vid första inrättningen, utan endast efteråt upkommit, då *folket* begynte visa sig vid öfverläggningen om statens angelägenheter, och som utvecklats sig under den långa och ofta hårda conflicten mellan de särskilda magterna i staten. En medlare, genom sin rikedom och sin medfödda rätt, oberoende af både den utöfvande magtens och hopens gunst, behöfdes at hålla jemnvigten mellan båda och hindra den enas inkräktningar på den andras rättigheter. Men om nu denna medlare icke vore ekonomiskt oberoende och allt jemnt måste smickra magten, för at stiga i tjenster och lefva af statens medel? An mer om han tillvällat sig *enssam* rättigheten til tjenster? *) Hvad blefve följden? Personliga interessens befordrande och glömska af det allmännas.

Endast ur et dylikt förenande af bördens fördelar och embetsmannas magteu, jemte denna magts skrämmässiga inrättning, kan man förklara det öfvermod och den högdragenhet, som en viss klass i flera länder hyser i förhållande til sina medborgare. Det må heta, at lagen är lika

*) Så hafva ju i de flesta Tyska stater endast Adelsmän rätt til förnämre embeten; så vore ju Råds- och andra högre tjenster i Sverige, ända til 1789 års Säkerhetsakt, försäkrade åt Adeln uteslutande. Et bland de, mot nämnde Act, på Riddarhuset anförda skäl var, at hon innehöll, det ofrälse kunde få säte i Revisjonen, då deremot denna var en del af Rådet och Rådet borde vara frälse.

för alla; han blifver det ändock aldrig i verkligheten. Embetsmannens värdighet sammanblandas med personens; den högt uppsatte mannen tror sig högt uppsatt, äfven då fråga icke är om embetet, utan om privata förhållanden. Ofta får man höra, alltid märka den taken: »hur vågar ni, som är ingenting, påstå at jag har orätt, jag som är en så högt uppsatt man? hur vågar ni tala i en sådan ton til en man af min värdighet?» Lyckligt ändock, om detta ej sträcker sig längre än til yttre höflighetsbetyg! Men hur kan man begära, at den, som tror sig vara af en ädlare natur, skulle kunna, af sig och sina likar, anses skyldig at göra allt, hvad fien lägre otitulerade klassen (»sämre folket, slöddret») måste enligt lag göra, eller lida hvad lagen bjuder, i fall det uraktlåtes? En dunkel känsla säger dock »slöddret», at så borde vara, och på sådant sätt upkommer hat emellan folk-klasserna. Märkeligt är hvad en Tysk författare säger om England i detta hänseende. »Man tror, at en människa, »som sitter vid höga värdigheter och bär »rika eller ovanliga kläder, är likaväl »människa som andra. Derföre är icke »det upseende stort, som väckes af de »ras förbrytelser, som äga embeten och »anseende. Man frågar icke med et slags »förundran, huru en så stor, så ansedd, »så namnkunnig och så aktad man har »kunntat göra sig skyldig til straffbara »gerningar. Deraf kommer, at det sämre »folket visar förnäma och med embeten »beklädda personer icke på långt när »den ytterliga och slaviska vördnad, som »man ser i andra länder. Man vet här at »domaren och prelaten, lika så väl som »andra, är lagarna underkastad, kan öf- »vertråda dem, likasom andra, och såle- »des äfven blifva straffad, likasom de. »Derföre bemöter sjelfva pöbeln förnäma »brottslingar, inför rätta eller vid döds-

»straff, likasom andra, så vida de ej an- »ses hafva förorsakat allt för mycken »olycka. Derföre hörer man också icke »här, såsom i många andra länder, folk, »som tror at deras ära blifvit förolämpad »eller icke nog ära dem bevisad, utropa: »En så förnäm och rik man som jag är! »En så Högvälboren, Högvördig och Hög- »slärd Herre! Nej, den förnämaste Engels- »man vet, at hans landsmän, likasom »han, äro fria, äga människoförstånd och »tänka. Derföre förhåller sig icke en »Engelsk General, som segrande åter- »kommer til sitt fädernesland efter slus- »tadt fälttåg, och är icke stoltare än »förut; Lord Clive, som såg Mogul och »Nabober förödmjuka sig och i Orienten »var despot, är derföre i England ingen- »ting mer än en annan Engelsman; och »den, för hvilken Indien knäböjde, såg »sig tvungen at förödmjuka sig för sina »medborgare, emedan han ganska väl »visste, at de icke tänkte som Indianer«. Samma författare gör på et annat ställe den anmärkning, at om högdragenhet finnes hos Engelska Adeln, så är det hos dem, som bekläda embeten och stå i kedit, men at deremot de pairer, som endast äro pairer och nationens represen- »tanter, visa en sann humanitet.

Om, oaktadt alla de fel, som kunna vidlåda inrättningen af vår Adel, det all- »männas behof och önskingar ändock blifvit sannare och friare uttryckta på vårt Riddarhus, än på något annat rum under Riksdagar; så kommer sådant der- »af, at på Riddarhuset finnes mera ljus och åtminstone en hop verkliggen obe- »roende män. Der sitta de fleste af Ko- »nungens Ministrar; men icke som sådana, utan som Adelsmän, och behöfva icke öppna sin mun å embetets vägnar. Hos oss skulle således möjligtvis det märkeli- »ga fenomen kunna inträffa, at en Ko- »nungens proposition af ingen försvarades,

i synnerhet då Ministrarne ej hafva något samband sins emellan, så at den proposition, som af en Minister är contrasignerad, kan vara icke gillad, kanske icke ens känd af de öfriga. Om nu den contrasignerande dertil är ofrälse, så är ju hans lagförslag utkastadt på et villande haf, der det beror på slumpen och Guds försyn, om det af någon menniska tages under armarna.

Denna olägenhet har man dock icke anat såsom möjlig, just derföre at Adeln är så inrättad, som vi nyss nämnt. Alla högre embeten anses såsom Adeln tilhöriga, och mer än hälften af Riddarhuset består af embetsmän. Huruvida desse äro skicklige til medlare mellan regering och folk, derom vill man ej yttra sig. At de likväl varit det och ofta försvarat folket, då folket ej förstätt försvara sig sjelft, detta lärer oss erfarenheten.

Oaktadt således talenter, åtminstone på något ställe, inom vår representation kunna framtråda och framträdt; så har dock representationen aldrig varit vägen til embeten, om icke, såsom redan nämnt är, för dem, hvilka förut äro embetsmän, eller til sådana embeten, som äro viktigare för innehafvaren än för staten. Det kallas at göra lycka; och så kan det kallas endast på de ställen, der embeten ensamme kunna ge värde, der de anses såsom näring, der den, som fått upfostran, men icke lyckas at få en tjänst, hvaraf han kan lefva, tror sig i samma ställning med landtmannen, hvilken sått sin åker, men icke får skörda.

Bland våra ofrälse stånd intaga Presterne främsta rummet, och äfven de representera ingenting annat än sina personer. Då de tala om *Kyrkan*, så vill det säga boställen och tionde; ty i religions sakers afgörande hafva de ingenting mer at säga än hvarje annat stånd. Kyrkolag stiftas af Konung och tre stånd,

likasom allmän lag; och Påfven i Rom skulle således af Sveriges lagstiftare kunna erkännas för Kyrkans öfverhufvud, utan at svenska *Presterskapet* kunde lagligen hindra det. Den *Kyrka*, som Presterne sägas representera, är således inglunda den andeliga i bibeln omtalta Kyrkan, utan, såsom redan nämnt är, Presternas personliga rättigheter, boställen och tionde. At de skulle representera den privata fasta egendom, som en och annan bland dem händelsevis äger, det hafva de icke ens sjelfve påstått. Den sats man någon gång hört drifvas, at Presteståndet skulle representera uplysningen och vettet i staten, är en smådelse mot de öfriga stånden och har väckt förargelse.

Ur et stånd, hvars rike icke är eller åtminstone icke bör vara af denna verldene; hvars upfostran har en viss inskränkt bestämmelse; hvars utkomst beror på *befordran*; och hvars inblandande i verldsliga ting man sorgfälligt sökt förekomma (utom — besynnerligt nog — i det viktigaste medborgerliga uppdrag, lagstiftningen); ur et sådant stånd söker man icke statens embetsmän. Det enda exemplet af en Prest, som var föredragande hos Konungen, kommer troligen icke at uprepas. En Prest af nog inflytande och gunst, för at kunna blifva Minister, har också säkert i sin hand medel at befordras såsom Prest; och han väljer då svårligen den förra mera törniga och mindre lönande vägen.

Återstå således våra verkliga ofrälse representanter: Borgare och Bönder. Är deras upfostran verkligen sådan, at de kunna användas til embeten? Och äfven med den enda hos oss medborgerliga upfostran, d. v. s. undervisning vid skolor och universiteter, skulle de kunna det?

Här kommer åter den stora frågan om publicitet och opinion. I länder, der